

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [JULIANE KOKOTT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2009. gada 25. jūnijā¹

I — Ievads

2. Strīdīgas ir šādas jautājumu grupas:

1. Lietas dalībnieku strīds ir par to, vai ar Francijas Vides kodeksa (*Code de l'environnement*) L. 414-1., L. 414-4. un R. 414-21. pantu Francija ir pareizi transponējusi Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību² (turpmāk tekstā — “Dzīvotņu direktīva”) 6. pantu. Šis tiesiskais regulējums attiecas uz teritorijām, kas Kopienas tiesībās tiek aizsargātas to nozīmes noteiktu dzīvotņu aizsargāšanai un atjaunošanai un/vai sugu aizsardzības dēļ.

— Vai dalībvalsts drīkst ierobežot pieļaujamās pasākumus, lai kavētu teritoriju noplicināšanos, tādējādi, ka netiek aizliegtas cilvēka darbības, kam nav būtiskas ietekmes?

— Vai ar būtisku traucējumu, kas skar sugas, aizliegumu ir savienojams, ka likumā tiek noteikts, ka noteiktas darbības nerada būtisku traucējumu?

¹ — Oriģinālvaloda — vācu.

² — OV L 206, 7. lpp.; piemērojama ir Dzīvotņu direktīvas redakcija, kas ir grozīta ar Čehijas Republikas, Igaunijas Republikas, Kipras Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Polijas Republikas, Slovēnijas Republikas un Slovākijas Republikas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā (OV 2003, L 236, 33. lpp.).

— Vai ietekmes uz vidi novērtējums ir jāizdara visiem atbilstošajiem plāniem un projektiem?

- Vai Francijas tiesību normas nodrošina, ka tiek pietiekami izpētītas pasākuma, kas ietekmē teritorijas viengabalainību, alternatīvas?
- 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 2. un 3. punktu, Francijas Republika nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek šī direktīva, un piespriet Francijas Republikai samaksāt tiesāšanās izdevumus.

II — Process un prasījumi

- 3. Komisija 2005. gada 18. oktobrī paziņoja Francijai par savām šaubām, lūdzot tai sniegt savu atzinumu ("brīdinājuma raksts"). Pēc Francijas 2006. gada 7. februāra atbildes Komisija 2006. gada 15. decembrī pieņēma argumentētu atzinumu. Tajā tā kā pēdējo termiņu tās iebildumu novēršanai noteica divu mēnešu termiņu.
- 5. Francijas Republikas prasījumi ir prasību noraidīt un piespriet Eiropas Kopienu Komisijai samaksāt tiesāšanās izdevumus.
- 4. Tā kā 2007. gada 28. februāra atbilde Komisiju neapmierināja, tā 2008. gada 30. maijā elektroniski cēla šo prasību un dokumentus vēlāk, 2008. gada 2. jūnijā, nosūtīja pa pastu.
- 6. Lietas dalībnieki ir iesnieguši savus apsvērumus tikai rakstveidā.

III — Juridiskais vērtējums

- Tā prasa Tiesai atzīt, ka, nepieņemot normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai pareizi transponētu Padomes 1992. gada
- 7. Pēc Komisijas domām, Francija nav pareizi transponējusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. un 3. punktu.

A — *Par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu*

10. Francijas Vides kodeksa L. 414-1. panta V punktā ir paredzēts, ka šādā nolūkā katrai teritorijai sadarbībā ar dažādām interešu grupām tiek noteikti vajadzīgie aizsardzības vai atjaunošanas pasākumi. Komisija vērsas pret šo pasākumu ierobežojumiem, kas ir ietverti noteikuma trešās daļas trešajā un ceturtajā teikumā.

8. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā ir ietverts šāds teksts:

1) Par pieņemamību

“Dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu traucējumu, kas skar sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs [būtisks] attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem.”

11. Prasības pamatu, kas vērsti pret Francijas Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas trešo un ceturto teikumu, pieņemamība ir apšaubāma, jo Komisija ar prasību apstrīd citu redakciju nekā pirmstiesas procedūras laikā.

9. Tiesa jau ir konstatējusi, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta transpozīcijai var būt jāveic gan pasākumi, lai novērstu ārēju, cilvēka radītu ietekmi un traucējumus, gan arī pasākumi, lai pārtrauktu dabisku attīstību, kas varētu pasliktināt sugu un dzīvotņu aizsardzības statusu īpaši aizsargājamās teritorijās³.

12. Pirmstiesas procedūrā Komisija atsaucās uz tobrīd spēkā esošo 2005. gada 23. februāra Likuma Nr. 2005-157 par lauku teritoriju attīstību redakciju⁴:

“Ar tiem netiek aizliegta cilvēka darbība tiktāl, ciktāl tai nav būtiska ietekme uz iepriekšējā

3 — 2005. gada 20. oktobra spriedums lietā C-6/04 Komisija/ Apvienotā Karaliste (Krājums, I-9017. lpp., 34. punkts).

4 — JORF Nr. 46, 24.02.2005.

daļā minētajiem mērķiem. Zivsaimniecība, medības un cita medībām līdzīga darbība, kas notiek atbilstoši spēkā esošos likumos un tiesību normās paredzētajiem nosacījumiem un tajos noteiktās teritorijās, nav traucējoša darbība vai tāda darbība, kam ir līdzīga iedarbība.”

13. Taču prasībā Komisija vēršas pret L.414-1. panta V punkta trešās daļas trešo un ceturto teikumu redakcijā, kas izteikta ar 2006. gada 30. decembra Likumu Nr. 2006-1772 par ūdeni un ūdeņiem⁵, tātad grozījumiem, kas tika izdarīti pēc argumentētā atzinuma iesniegšanas, bet pirms tajā noteiktā termiņa iestāšanās:

“Ar tiem netiek aizliegta cilvēka darbība, ja tai nav būtiskas ietekmes uz šo *dabisko dzīvotņu un sugu labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšanu vai atjaunošanu. Zivsaimniecība, ūdenssaimniecība, medības un cita medībām*

līdzīga darbība, kas noteikta atbilstoši spēkā esošos likumos un tiesību normās paredzētajiem nosacījumiem un tajos noteiktās teritorijās, nav traucējoša darbība vai tāda darbība, kam ir līdzīga iedarbība.”⁶

14. Prasības priekšmets atbilstoši EKL 226. punktam ir ierobežots ar pirmstiesas procedūru. Brīdinājumā, ko Komisija ir nosūtījusi dalībvalstij, kā arī tās argumentētajā atzinumā prāvas priekšmets ir ierobežots tā, ka tas vairs nevar tikt paplašināts. Iespēja izteikties arī tad, ja šī dalībvalsts uzskata, ka nav vajadzības to izmantot, tai ir EK līgumā prasīta būtiska garantija, kuras ievērošana ir būtiska formas prasība atbilstoši pienākumu neizpildes konstatēšanas procedūras norisei. Līdz ar to Komisijas argumentētajam atzinumam un prasībai ir jābūt pamatotai ar tiem pašiem iebildumiem, ar kuriem ir pamatots brīdinājums, ar kuru tiek uzsākta pirmstiesas procedūra⁷.

15. Turklāt pienākumu neizpilde ir jāpierāda, pamatojoties uz stāvokli, kurā dalībvalsts

6 — Mans izcēlums.

7 — 2007. gada 18. decembra spriedums lietā C-186/06 Komisija/Spānija (Krājums, I-12093. lpp., 15. punkts un tajā minētā jūdikatūra).

atradās, beidzoties termiņam, kas ir noteikts argumentētajā atzinumā⁸.

18. Līdz ar to prasības pamati, kas vērsti pret Francijas Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas trešo un ceturto teikumu, ir pieņemami.

16. Piemērojot šos noteikumus stingri formāli, tiesvedības attiecināšana uz grozījumiem, kas izdarīti ar 2006. gada likumu, būtu nepieļaujams prasības priekšmeta paplašinājums salīdzinājumā ar argumentēto atzinumu. Turpretim prasība atbilstoši prasībām pirmstiesas procedūrā nebūtu pamatota, jo apstrīdētie noteikumi, izbeidzoties pamatotajā viedoklī noteiktajam termiņam, jau nepastāvēja tajā formā, kādā Komisija tos kritizēja.

2) Par ierobežošanu uz "būtisku ietekmi"

17. Ja tomēr jaunajās tiesību normās, ko dalībvalsts ir pieņēmusi pēc argumentētā atzinuma un pret ko ir vērsta prasība, kopumā ir saglabāts pirmstiesas procedūrā apstrīdētais regulējums, tiesas process var tikt attiecināts uz jaunu tiesību stāvokli⁹. Tā kā 2006. gadā pieņemtie grozījumi Francijas tiesībās — kā Komisija pamatoti uzsver, kas nav apstrīdēti — prasībai būtisko normu saturu skar tikai nedaudz, to iekļaušana prasībā ir pamatots prasības priekšmeta grozījums.

19. Ar pirmo iebildumu Komisija vēršas pret Francijas Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas trešo teikumu tiktāl, ciktāl tajā ir paredzēts, ka cilvēka darbības var tikt ierobežotas tikai tad, ja tām ir būtiska ietekme uz dabisko dzīvotņu vai savvaļas sugu labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšanu vai atjaunošanu.

20. Tā pareizi uzsver, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā ir aizliegta jebkāda dabisko dzīvotņu un sugu noplicināšana un būtiska ietekme tiek ierobežota tikai sugu traucējumu gadījumā. Tam ir pretrunā, ka cilvēka

8 — 2006. gada 18. maija spriedums lietā C-221/04 Komisija/Spānija (Krājums, I-4515. lpp., 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

9 — 2005. gada 22. septembra spriedums lietā C-221/03 Komisija/Belģija (Krājums, I-8307. lpp., 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

darbības var tikt ierobežotas tikai tad, ja tām ir būtiska ietekme.

attiecīgi projekts var tikt apstiprināts tikai tad, ja, izvērtējot ietekmi uz vidi, tiek konstatēts, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība.

Par noplicināšanās jēdzienu

21. Tiesa gan nav skaidri definējusi dzīvotņu noplicināšanās jēdzienu, tomēr var tikt ņemti vērā judikatūrā par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu noteiktie virzieni. Pamatā gan pastāv vienprātība par to, ka 6. panta 2. un 3. punkta mērķis ir tāds pats aizsardzības līmenis¹⁰.

22. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktā divkārt ir norādīts uz ietekmi uz aizsargājamajām teritorijām. Atbilstoši pirmajam teikumam plānos vai projektos, kas var būtiski ietekmēt šo teritoriju, izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Otrajā teikumā ir paredzēts, ka plāns vai

23. Kā apstiprina arī Francija, plāni un projekti var būtiski ietekmēt teritoriju Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmā teikuma izpratnē, ja tie draud kaitēt attiecīgajai teritorijai noteiktajiem aizsardzības mērķiem¹¹. Ja tas tā ir, ir jāpārbauda, vai šis pasākums ir savienojams ar šai teritorijai noteiktajiem aizsardzības mērķiem.

24. Ir jāuzsver, ka nav atsevišķi jāpārbauda, vai ietekme uz aizsardzības mērķiem ir būtiska. Drīzāk ikviens drauds, ka tiks ietekmēti aizsardzības mērķi, ir pietiekams, lai radītu pienākumu pārbaudīt ietekmi uz vidi. Turpretim iespējamai ietekmei uz teritoriju nav nozīmes, ja tā neskar aizsardzības mērķus¹².

10 — Skat. šajā nozīmē 2004. gada 7. septembra spriedumu lietā C-127/02 *Waddenvereniging* un *Vogelsbeschermingsvereniging* (*Waddenzee*) (Krājums, I-7405. lpp., 36. punkts) un 2007. gada 13. decembra spriedumu lietā C-418/04 *Komisija/Irija* (Krājums, I-10947. lpp., 263. punkts), kā arī manus 2004. gada 30. janvāra secinājumus lietā C-127/02 *Waddenvereniging* un *Vogelsbeschermingsvereniging* (*Waddenzee*) (Krājums, I-7405. lpp., 118. punkts) un 2007. gada 19. aprīļa spriedumu lietā C-304/05 *Komisija/Itālija* (Krājums, I-10947. lpp., 173. punkts).

11 — Iepriekš 10. zemsivtras piezīmē minētais spriedums lietā *Waddenzee*, 48. punkts.

12 — 2007. gada 4. oktobra spriedums lietā C-179/06 *Komisija/Itālija* (Krājums, I-8131. lpp., 35. punkts).

25. Ietekmes uz vidi novērtējuma rezultāts ir izšķirošs attiecībā uz to, vai plāns vai projekts var tikt apstiprināts atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta otrajam teikumam. Kompetentās iestādes piekrīt plānam vai attiecīgi projektam tikai tad, ja tās, ievērojot ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātus, ir konstatējušas, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas “viengabalainība”.

28. Saskaņā ar to ir jāpieņem arī dzīvotņu noplicināšanās Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta izpratnē, ja tiek ietekmēti attiecīgās aizsargājamās teritorijas aizsardzības mērķi.

Aizsardzības mērķu ietekmēšana

26. Ar šādu pamatojumu Francijas valdība norāda, ka plāni vai projekti var tikt apstiprināti, ja teritorija gan tiek ietekmēta būtiski, bet netiek izjaukta tās “viengabalainība”. Tādējādi tā uzskata par pretrunīgu Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā noteiktās būtiskās ietekmes kategorisku izslēgšanu.

29. Francija acīmredzami uzskata, ka tikai *būtiska* ietekme uz dabisko dzīvotņu labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšanu vai atjaunošanu varētu ietekmēt teritorijas aizsardzības mērķus. Teritorijas aizsardzības mērķu priekšmets tomēr atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 1. panta a) punktam, 4. panta 4. punktam un 6. panta 1. punktam ir tieši dabisko dzīvotņu labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšana vai atjaunošana. Tādējādi jebkura ietekme uz šīm dzīvotnēm var ietekmēt arī teritorijas aizsardzības mērķus neatkarīgi no tā, vai šī ietekme tiek vai netiek uzskatīta par būtisku.

27. Šis arguments tomēr ir balstīts uz nepareizu būtiskas ietekmes uz teritoriju un teritorijas “viengabalainības” izjaukšanas nošķiršanu. Proti, aizsardzības mērķi ir izšķiroši ne tikai saistībā ar būtisku ietekmi, bet arī, lai netiktu izjaukta teritorijas “viengabalainība”¹³.

30. Vai noteiktu darbību sekas, it īpaši darbību, ko dažādi lietas dalībnieki ir minējuši kā piemērus, tiešām ietekmē aizsardzības mērķus, var noteikt tikai katrā konkrētajā

¹³ — Iepriekš 10. zemesvītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Irija, 259. punkts.

gadījumā, ievērojot konkrēti skartos mērķus. Turklāt runa ir par sarežģītu lēmumu, kas atrodas tieši uz zinātniskas prognozes robežas, kam priekšnoteikums ir noteikta kompetento valsts iestāžu rīcības brīvība.

gan tikt aizliegta, tomēr, neraugoties uz to, ir spēkā pirmajā daļā nostiprinātais mērķis aizkavēt dzīvotņu noplicināšanos. Tas ir jānodrošina ar piemērotiem pasākumiem.

31. Francijas tiesiskajā regulējumā, par ko ir strīds, tomēr šī rīcības brīvība nav piešķirta, bet kavēts aizliegt cilvēka darbību, kam nav "būtiskas ietekmes" uz dzīvotnēm. Vienkāršāk runājot — šī darbība principā ir *atļauta*. Pat tad, ja speciālisti ir pārliecināti, ka kāda darbība ietekmē aizsardzības mērķus, pirms šo darbību var aizliegt, ir papildus jāparāda, ka šī ietekme ir būtiska.

33. Ja Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta pirmā un trešā daļa tiktu šādi interpretēta un piemērota, tiktu īstenoti būtiski Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta elementi. Atklāts paliek tikai jautājums, kas notiek, kad nav iespējami pasākumi, kuru ietvaros darbība var tikt turpināta, nenodarot kaitējumu. Arī šī neskaidrība būtu novērsta, ja — kā Francijas valdība apgalvo atbildē uz repliku — katra noplicināšanās Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta izpratnē būtu būtiska ietekme Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas trešā teikuma izpratnē.

Par Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta pirmās un trešās daļas interpretāciju

32. Turpinājumā Francija norāda, ka Komisija nepareizi izprotot Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta pirmo un trešo daļu. Cilvēka darbība, kam ir būtiska ietekme uz labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšanu vai atjaunošanu, esot aizliegta visos gadījumos. Ja nav šādas būtiskas ietekmes, darbība nevar

34. Tomēr Francijas valdības apgalvojumos nav ņemts vērā, ka nav pietiekami transponēt Dzīvotņu direktīvu tā, ka tās mērķi, iespējams, var tikt sasniegti, atbilstoši interpretējot valsts tiesības — veidā, kas cita starpā nav acīmredzams. Arī direktīvai atbilstošu administratīvo praksi, kuru pārvalde, protams, var

brīvi mainīt un kas noteiktos apstākļos ir tikai nepietiekamā apmērā zināma, nevar uzskatīt par dalībvalstu pienākumu attiecībā uz direktīvas transponēšanu izpildi¹⁴.

atbilstoši L. 414-1. panta V punkta otrajai daļai ir piedalījušās konsultācijās par teritorijas aizsardzības pasākumiem. Ir jābaidās, ka šī iemesla dēļ var rasties nevajadzīgi konflikti par to, vai noteikti aizsardzības mērķu aizskārumi ir vai nav būtiski.

35. Tieši otrādi — Dzīvotņu direktīvas transpozīcijas precizitātei ir īpaša nozīme tiktāl, ciktāl kopējā mantojuma pārvalde ir uzticēta dalībvalstīm attiecībā uz to suverēno teritoriju¹⁵. Atbilstoši tam dalībvalstīm direktīvas jomā, kas ietver kompleksus un tehniskus vides aizsardzības tiesību noteikumus, ir īpašs pienākums rūpēties par to, lai tiesību normas, ar kurām ir paredzēts transponēt direktīvu, būtu skaidras un noteiktas¹⁶.

37. Kā Komisija atkārtoti uzsver, Francijas valdības sniegtā Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas trešā teikuma interpretācija ir pretrunā arī šīs valdības izpratnei pa Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu. Tā izskaidro, ka jebkādas dzīvotņu noplicināšanās aizliegums esot "radikāls"¹⁷, un mēģina pierādīt, ka nav jāliek šķēršļi jebkādi noplicināšanai.

36. Šīm prasībām neatbilst Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas trešais teikums. Francijas valdības piedāvātā interpretācija gan nav pilnībā izslēdzama, taču vienkāršs lasītājs drīzāk varētu pieņemt, ka darbības ir atļautas, ja tās būtiski neietekmē dzīvotnes. Šādu secinājumu it īpaši varētu izdarīt attiecīgās interešu grupas, kas

Par citu interešu ievērošanu

14 — 2007. gada 12. jūlija spriedums lietā C-507/04 Komisija/Austrija (Krājums, I-5939. lpp., 162. punkts un tajā minētā judikatūra).

15 — Iepriekš 3. zemesvitrās piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Apvienotā Karaliste, 25. punkts; 2006. gada 10. janvāra spriedums lietā C-98/03 Komisija/Vācija (Krājums, I-53. lpp., 59. punkts) un 2007. gada 10. maija spriedums lietā C-508/04 Komisija/Austrija (Krājums, I-3787. lpp., 58. punkts).

16 — Iepriekš 3. zemesvitrās piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Apvienotā Karaliste, 26. punkts.

38. Francija atsaucas arī uz Dzīvotņu direktīvas 2. panta 3. punktu un tās trešo apsvērumu.

17 — Iebildumu raksta 34. punkts.

Saskaņā ar tiem, piemērojot direktīvu, ir jāņem vērā ekonomiskās, sociālās, kultūras un reģionālās prasības. Ievērojot to, Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkts ir piemērota un samērīga direktīvas transpozīcija.

40. Principā tas attiecas arī uz Dzīvotņu direktīvu. Šajā gadījumā jautājums varētu būt par to, vai izņēmuma veidā minētās intereses, piemērojot Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu, varētu gūt pārsvaru pār teritorijas aizsardzību²¹ vai arī dominējošu interešu ievērošana ir iespējama, tikai piemērojot 6. panta 3. un 4. punktu. Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas trešajā teikumā gan netiek izdarīts dalījums atkarībā no tā, vai pastāv pārliecinoša interese attiecīgajā darbībā. Līdz ar to šo regulējumu nevar pamatot ar šādām interesēm.

39. Tomēr šis uzskats ir pretrunā judikatūrai par Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīvas 79/409/EEK par savvaļas putnu aizsardzību¹⁸ (turpmāk tekstā — "Putnu aizsardzības direktīva") 4. panta 4. punkta pirmo teikumu. Šī tiesību norma, tāpat kā Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkts, liek dalībvalstīm veikt piemērotus pasākumus, lai aizsargājamās teritorijās novērstu dzīvotņu noplicināšanos un būtiskus traucējumus sugām, kurām ir paredzētas īpašas aizsardzības teritorijas Putnu aizsardzības direktīvas izpratnē¹⁹. No Putnu aizsardzības direktīvas 4. panta 4. punkta pirmā teikuma izrietošā pienākuma pārākumu nevar pamatot ar ekonomiskām vai sociālām interesēm, jo šo interešu pieminēšana Putnu aizsardzības direktīvā nav pietiekams pamats atkāpei²⁰.

Par kaitējošiem aizsardzības pasākumiem

41. Turpinājumā Francijas valdība iebilst, ka arī dzīvotņu aizsardzības un attīstības pasākumi var veicināt to noplicināšanos, bet tomēr tie ir atļauti. Tad esot taču arī jābūt iespējamam pieļaut cilvēka darbību, kurai nav būtiskas ietekmes.

18 — OV L 103, 1. lpp.

19 — 1999. gada 25. novembra spriedums lietā C-96/98 Komisija/Frāncija (*Recueil*, I-8531. lpp., 35. punkts), 2002. gada 13. jūnija spriedums lietā C-117/00 Komisija/Irija (Krājums, I-5335. lpp., 26. punkts) un 2007. gada 20. septembra spriedums lietā C-388/05 Komisija/Itālija (Krājums, I-7555. lpp., 26. punkts).

20 — 1991. gada 28. februāra spriedums lietā C-57/89 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-883. lpp., 22. punkts) un iepriekš 7. zemsivītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Spānija, 37. punkts.

21 — Skat. manus iepriekš 10. zemsivītras piezīmē minētos secinājumus lietā *Waddenzee*, 119. punkts. Pragmātisks risinājums, kas jau ir nostiprināts jaunākajās Francijas tiesību normās (šajā sakarā skat. turpinājumā 80. un nākamos punktus), būtu piekrišanas procedūru atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. un 4. punktam — iespējams, tikai katrā atsevišķā gadījumā — attiecināt uz darbībām, par kurām ir šaubas, jo šādos apstākļos var tikt ņemtas vērā sevišķi svarīgas intereses.

42. Lai ilustrētu kaitējošus aizsardzības un atjaunošanas pasākumus, Francija min dažādus piemērus: konkrētāk, dažādi dzīvotņu tipi vienā un tajā pašā platībā var izzust viens pēc otra. Katras pārmaiņas nenovēršami izraisītu viena dzīvotņu tipa zaudēšanu. Arī noteikti aizsardzības pasākumi var kaitēt citiem dzīvotņu tipiem vai īslaicīgi — pat attiecīgajam dzīvotņu tipam. Šajā sakarā Francija min regulāro purvu nosusināšanu, lai novērstu pārpurvošanos, bet kas īslaicīgi arī likvidē aizsargājamo dzīvotnes tipu. Visbeidzot, piemēram, lauksaimniecība gan ietekmē noteiktus dzīvotņu tipu elementus, tomēr ir arī priekšnoteikums, lai putni turpinātu izmantot platības.

44. Tiesa jau ir nolēmusi, ka aizsardzības mērķi, kā izriet no Dzīvotņu direktīvas 3. un 4. panta un it īpaši no tās 4. panta 4. punkta²², var tikt noteikti, ņemot vērā šo teritoriju nozīmību I pielikumā minēto dabisko dzīvotņu tipu vai II pielikumā minēto sugu labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšanai vai atjaunošanai un *Natura* 2000 tīkla vienotības kritēriju, kā arī atkarībā no tā, ciktāl šīs teritorijas apdraud traucējumi vai iznīcība²³. Tādējādi vajadzības gadījumā šie mērķi ir savstarpēji jāizsver un jānosaka prioritātes. Lai atspoguļotu visus aspektus, šeit tiek norādīts arī, ka šī ļoti kompleksā lēmuma pieņemšanai gan ir nepieciešama plaša kompetentās iestādes rīcības brīvība, bet tas nav pilnībā brīvs no tiesas kontroles²⁴.

43. Tomēr šajos argumentos nav ņemts vērā, ka pasākumi, kas ir piemēroti un vajadzīgi, lai īstenotu aizsardzības mērķus, principā nevar tikt uzskatīti par teritorijas noplicināšanu Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta izpratnē. Ja noteikti aizsardzības mērķi ir savstarpēji pretrunīgi tādā nozīmē, ka vienam mērķim vajadzīgie aizsardzības pasākumi ietekmē cita mērķa īstenošanu, tad šis konflikts drīzāk ir jāatrisina šo mērķu definīcijas ietvaros.

45. Cilvēka darbības, kas nav tuvāk precizētas un kas līdz ar to varētu būt jebkāda veida, turpretim nav salīdzināmas ar nepieciešamajiem aizsardzības pasākumiem vai ar aizsardzības mērķu konfliktu.

22 — Šis noteikums ir šāds: "Ja kāda teritorija, pamatojoties uz otrajā daļā minēto procedūru, tiek atzīta par Kopienas nozīmes teritoriju, tad attiecīgā dalībvalsts šo teritoriju, cik drīz vien iespējams — ne vēlāk kā sešu gadu laikā —, nosaka par īpaši aizsargājamu teritoriju un paredz prioritātes, vadoties no šo teritoriju nozīmības I pielikuma dzīvotnes vai II pielikuma sugas labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšanai vai atjaunošanai un *Natura* 2000 tīkla vienotībai, kā arī atkarībā no tā, kādā mērā šīs teritorijas apdraud kaitējumi vai iznīcība."

23 — Iepriekš 10. zemesvitrās piezīmē minētais spriedums lietā *Waddenzee*, 54. punkts.

24 — Skat. manus 2009. gada 23. aprīļa secinājumus lietā *C-254/08 Futura Immobiliare u.c.* (lieta atrodas izskatīšanā Tiesā, 58. punkts).

Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas trešā teikuma izvērtējuma rezultāts

noteiktas, citādi tiesiskas darbības vispārīgi tiek izslēgtas no nepieciešamības novērtēt to ietekmi uz vidi. Nav gan konstatēts, ka šīs darbības varētu būtiski ietekmēt aizsargājamās teritorijas un līdz ar to ietekmēt to viengabalainību²⁵.

46. Līdz ar to ir jākonstatē, ka Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas trešais teikums nav savienojams ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu.

3) Par izņēmumiem noteiktām darbībām

49. Pamatojoties uz tādu pašu aizsardzības virzienu, šī doma attiecas arī uz Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu. Noteiktas darbības var tikt vispārīgi uzskatītas par netraucējotām šī noteikuma izpratnē, ja tiek garantēts, ka tās nerada nekādu traucējumu, kas varētu būtiski iedarboties uz direktīvas mērķiem.

47. Ar otro prasības pamatu Komisija vēršas pret Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas ceturto teikumu. Zivsaimniecība, ūdenssaimniecība, medības un cita medībām līdzīga darbība, kas notiek atbilstoši spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam, nav traucējoša darbība atbilstoši šai tiesību normai. Šo konstatējumu Komisija uzskata par nesavienojamu ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu.

50. Tomēr Tiesa jau ir atzinusi, ka gliemju audzētavām var būt būtiska ietekme uz aizsargājamām teritorijām²⁶. Ne tikai gliemju audzētava, bet arī tās izmantošana var radīt traucējumus. Tas noteikti tādā pašā mērā attiecas uz zivju audzētavām. Medības un zveja slēpj tikai nelielus riskus, tomēr var būt aizsardzības mērķi, kurus ietekmē atbilstoši

48. Tiesa tiešām jau saistībā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu ir noraidījusi, ka

25 — Skat. iepriekš 15. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Vācija, 43. un 44. punkts.

26 — Par to skat. iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Irija, 236. un nākamie punkti.

traucējumi. Tādējādi ir jābūt iespējamam aizliegt šīs darbības, ja tās var radīt traucējumus, kas, ievērojot direktīvas mērķus, var radīt būtisku ietekmi uz noteiktām aizsargājamām teritorijām.

uz Dzīvotņu direktīvā paredzēto aizsardzības mērķu nodrošināšanu²⁷. Tomēr tieši to Francijas valdība nepierāda.

51. Šaubas par šo rezultātu nerada tas, ka, veicot šo darbību, ir jāievēro vispārējie uz to attiecināmie noteikumi.

54. Francijas valdība turklāt paskaidro, ka katrai teritorijai tiks izstrādāts dokuments ("document d'objectifs" — Dokuments par aizsardzības mērķiem), kas veido pamatu, lai regulētu minētās darbības tā, ka tās nerada būtiskus traucējumus.

52. Šajā sakarā Francija norāda, ka attiecīgajā ūdenssaimniecības tiesiskajā regulējumā īpaši esot noteiktas teritorijas, kurās šī darbība ir atļauta, un ka tādējādi ir ņemtas vērā jutīgas teritorijas. Arī medībām un zvejai var tikt noteiktas medību vai zvejas kvotas.

55. Lietas dalībniekiem ir strīds par to, vai pastāv pienākums paredzēt šāda veida noteikumus. Komisija balstās uz atbilstošās tiesību normas tekstu, Vides kodeksa L. 414-2. panta IV punktu, kurā nav noteikts šāds pienākums. Francija šādu pienākumu turpretim izsecina no Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta pirmās daļas.

53. Šāda veida pasākumi varētu samazināt būtisku traucējumu risku. Tomēr tas var tikt pilnībā izslēgts tikai ar šīm darbībām piemērojamu tiesisko regulējumu, ja tajā ir paredzēta obligāta Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta ievērošana, t.i., ja tas ir īpaši vērst

56. Tomēr tam nav nozīmes, lemjot par šo prasības pamatu. Šķiet, ka Vides kodeksa

²⁷ — Skat. iepriekš 15. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Vācija, 43. punkts.

L. 414-1. panta V punkta trešās daļas ceturtais teikums ir jāsaprot tādējādi, ka nav pieļaujami nekādi pasākumi attiecībā uz tajā minētajām darbībām, lai kavētu traucējumus. Pretējā gadījumā šim noteikumam nebūtu saistoša spēka.

B — *Par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmo teikumu*

59. Turpinājumā Komisija iebilst pret Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta transpozīciju Francijas tiesībās. Šīs normas pirmajā teikumā noteikts, attiecībā uz kādiem plāniem un projektiem ir jāpārbauda, vai tie ir atbilstoši īpaši aizsargājamo teritoriju aizsardzības mērķiem:

57. Pat tad, ja Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas ceturtais teikums praktiski tiktu piemērots tā, kā to attēlo Francijas valdība, tas neko nemainītu tajā ziņā, ka šis noteikums ir vismaz pārprotams. Attiecīgās interešu grupas paļautos uz to, ka viņu darbība tieši netiek uzskatīta par traucējumiem un uz to neattiecas ierobežojumi.

“Visos plānos un projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrētu teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus.”

60. Šis noteikums Francijas tiesībās ir transponēts ar Vides kodeksa L. 414-4. panta I punktu:

58. Tādējādi arī Vides kodeksa L. 414-1. panta V punkta trešās daļas ceturtais teikums neatbilst Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta pietiekoši skaidras transponēšanas prasībai²⁸.

“Būvdarbiem, darbiem vai pasākumiem, kuriem ir vajadzīga valsts pārvaldes izsniegta

28 — Skat. iepriekš 34. punktu.

atļauja un kuru īstenošana var būtiski ietekmēt *Natura 2000* teritoriju, ir jāizdara ietekmes uz vidi novērtējums, ievērojot teritorijai noteiktos aizsardzības mērķus. Programmu, kas ir paredzētas normatīvās un administratīvās normās un kurās nav jāpēta ietekme uz vidi, novērtēšana notiek atbilstoši šī kodeksa L. 122-4. un nākamajos pantos paredzētajai procedūrai.

— ietekmes uz vidi novērtējums ir jāveic arī pasākumiem, kam nav jāsaņem atļauja, ja tiem varētu būt būtiska ietekme uz aizsardzības mērķiem.

1) Par līgumiem *Natura 2000*

Būvdarbi, darbi vai pasākumi, kas paredzēti *Natura 2000* līgumos, ir atbrīvoti no iepriekšējā daļā minētās novērtējuma procedūras.”

61. Komisija šo transpozīciju apstrīd divos punktos:

— izņēmumi būvdarbiem, darbiem vai pasākumiem, kas ir paredzēti tā dēvētajos *Natura 2000* līgumos, ir pārāk plaši,

62. Komisija vēršas pret to, ka būvdarbi, darbi vai pasākumi, kas ir paredzēti tā dēvētajos *Natura 2000* līgumos, atbilstoši Vides kodeksa L. 414-4. panta I punkta otrajai daļai ir izslēgti no ietekmes uz vidi novērtēšanas atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmajam teikumam.

63. *Natura 2000* līgumi ir Francijas tiesībās paredzētās vienošanās ar noteiktu platību teritorijās, kas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu ir aizsargājamas, lietotājiem.

un

64. Būvdarbi, darbi vai pasākumi nepārprotami var būt plāni vai projekti Dzīvotņu

direktīvas 6. panta 3. punkta pirmā teikuma izpratnē, bet tomēr plāniem vai projektiem, kas ir tieši saistīti ar teritorijas pārvaldi vai ir tai nepieciešami, nav jāizdara ietekmes uz vidi novērtējums.

65. Tādējādi priekšnoteikums, lai apmierinātu prasību šajā jautājumā, ir tāds, ka Francijas tiesības pieļauj, ka *Natura 2000* tiek ietverti būvdarbi, darbi vai pasākumi, kas nav tieši saistīti ar teritorijas pārvaldi vai nav tai nepieciešami.

66. Līgumu saturs ir regulēts Vides kodeksa L. 414-3. panta I punkta otrās daļas pirmajā teikumā:

“*Natura 2000* ietver saistību kopumu, kas atbilst dokumentā par aizsardzības mērķiem noteiktajiem virzieniem un pasākumiem attiecībā uz dabisko dzīvotņu un sugu aizsardzību un, vajadzības gadījumā, atjaunošanu, kas ir pamats *Natura 2000* teritorijas izveidošanai.”

67. Līdz ar to ir konstatēts, ka *Natura 2000* līgumos netiek ietvertas vienošanās par jebkādiem pasākumiem, tādējādi dodot iespēju izvairīties no to ietekmes uz vidi novērtēšanas. Faktiski līgumam ir jāatbilst dokumentam par aizsardzības mērķiem attiecīgajai teritorijai. Šis dokuments būtībā varētu būt Dzīvotņu direktīvas 4. panta 4. punkta²⁹ un 6. panta 1. punkta³⁰ transpozīcija, t.i., ar to konkrētāk ir noteikti atsevišķu teritoriju aizsardzības mērķi un apsaimniekošanas plāni.

68. Tādējādi Francija acīmredzami pareizi uzsver, ka transpozīcijas pasākumi, par kuriem ir noslēgti *Natura 2000* līgumi, nav pretrunā teritorijas aizsardzības un atjaunošanas mērķiem.

69. Tomēr Komisijai nepietiek ar šo atbilstību aizsardzības mērķiem. Pasākumi, kas nav pretrunā mērķiem, nepavisam nebūtu tieši jāsaista ar teritorijas pārvaldi. Francijas

29 — Par šī noteikuma tekstu skat. iepriekš 22. zemsvītras piezīmi.

30 — Šis noteikums ietver šādu tekstu: “Īpaši aizsargājamām teritorijām dalībvalstis nosaka nepieciešamos aizsardzības mērķus, kas vajadzības gadījumā ietver piemērotus, teritorijām īpaši izveidotus vai citos attīstības plānos ietvertus apsaimniekošanas plānus un piemērotus tiesiskus, administratīvus vai līgumiskus pasākumus, kas atbilst to I pielikumā ietvertu dabisko dzīvotņu un to II pielikumā ietvertu sugu ekoloģiskajām prasībām, kas ir sastopamas šajās teritorijās.”

valdība tādējādi pārāk daudzus pasākumus atbrīvotu no ietekmes uz vidi novērtēšanas.

ir attiecīgajiem *Natura* 2000 aizsardzības un atjaunošanas mērķiem³¹.

70. Izņēmums teritorijas pārvaldei ir noteikts tāpēc, ka tās priekšmets ir šīs teritorijas aizsardzības un atjaunošanas mērķu īstenošana. Šo mērķu noteikšana pēc sava rakstura ir līdzīga ietekmes uz vidi novērtēšanai. To veicot, ir zinātniski jānovērtē faktu kopums, t.i., attiecīgās teritorijas ar tajā sastopamajām sugām, dzīvotnēm un attīstības potenciālu. Līdz ar to šo pasākumu ietekmes uz vidi novērtējums var izraisīt dubultu novērtēšanu.

71. Pretēji Komisijas uzskatam Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkts neliek pārbaudīt arī teritorijas pārvaldes pasākumu ietekmi uz vidi, ja tie var ietekmēt noteiktus aizsardzības mērķus. Lai noteiktu aizsardzības un atjaunošanas mērķus, var gan būt vajadzīgs atrisināt dažādu mērķu konfliktus. Tādējādi var būt nepieciešams pieļaut noteiktu dzīvotņu tipu vai sugu ietekmēšanu, lai dotu iespēju citu attīstībai. Tādēļ izšķiroša nozīme

72. Tomēr atteikšanās no ietekmes uz vidi novērtēšanas ar lēmumiem par teritorijas pārvaldi nevar attiekties uz pasākumiem, kam ir zudusi vajadzīgā tiešā saistība ar teritorijas pārvaldi. Proti, Komisija pamatoti uzsver, ka izņēmumi no vispārējiem noteikumiem ir interpretējami sašaurināti. Atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmajam teikumam plāni un projekti pamatā ir jāvērtē individuāli. Šajā procesā var tikt ņemta vērā atsevišķa pasākuma konkrētā ietekme.

73. Turpretim *Natura* 2000 ligumi vienmēr ir vispārīga rakstura. Pastāv maza iespēja, ka tajos varētu tikt ņemta vērā konkrēti skartā vieta vai tās stāvoklis pasākuma laikā. Turklāt pieredze, kas gūta ar līdzīgiem pasākumiem laikā no liguma noslēgšanas līdz pasākuma īstenošanai, var tikt izmantota, tikai izdarot ligumā grozījumus. Ja šāds grozījums rada darbību ierobežojumu, pret to parasti rodas pretestība un tāpēc to ir grūti panākt.

31 — Skat. iepriekš 43. un nākamās punktus.

74. Tātad, lai noteiktu izņēmumu no ietekmes uz vidi novērtēšanas, nepietiek ar to, ka pasākumi ir saderīgi ar dokumentu par aizsardzības mērķiem, bet tiem ir jābūt tieši nepieciešamiem aizsardzības mērķu īstenošanai. Atbilstošas Francijas tiesību pielāgošanas sekas būtu nelielas, tomēr tā tiktu veicināta pārpratumu novēršana.

2) Par projektiem, kam nav jāsaņem atļauja

77. Atbilstoši Vides kodeksa L. 414-4. panta I punkta pirmās daļas pirmajam teikumam redakcijā, kas attiecas uz šo lietu, būvdarbiem, darbiem vai pasākumiem ir jāizdara ietekmes uz vidi novērtējums, ja tiem bija jāsaņem atļauja.

75. Līdz ar to Vides kodeksa L. 414-4. panta I punkta otrā daļa saistībā ar L. 414-3. panta I punkta otrās daļas pirmo teikumu nav savienojama ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmo teikumu tiktāl, ciktāl pietiek ar to, ka *Natura 2000* līgumi atbilst attiecīgās teritorijas dokumentam, ar kuru ir noteikti mērķi.

78. Atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmajam teikumam, ja ir šaubas par to, vai tiem ir būtiska ietekme, ir jāizdara plānu un projektu ietekmes uz vidi novērtēšana. Tādējādi noteiktas projektu kategorijas var tikt atbrīvotas no ietekmes uz vidi novērtēšanas, tikai pamatojoties uz kritērijiem, kas ir piemēroti, lai nodrošinātu, ka tiek izslēgta iespēja, ka attiecīgie pasākumi varētu būtiski ietekmēt aizsargājamo teritoriju³².

76. Ciktāl Komisija Francijai iebildumu rakstā — tātad, domājams, nokavēti — pārmet, ka *Natura 2000* līgumi varēja tikt noslēgti pirms dokumenta par aizsardzības mērķiem sagatavošanas un līdz ar to neatkarīgi no tiem, tā nav pierādījusi šo — Francijas apstrīdēto — pārmetumu.

79. Uz šī pamata Komisija apstrīd, ka Francijas tiesībās ir paredzēti projekti, kam nav vajadzīga ne pārvaldes atļauja, ne piekrišana un uz ko tādējādi neattiecas novērtēšanas procedūra. Dažiem no šiem projektiem,

32 — Iepriekš 15. zemsivtras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Vācija, 41. punkts.

ņemot vērā sugu aizsardzības mērķus, esot būtiska ietekme uz aizsargājamo teritoriju.

specifiski riski. Tomēr, ja atbilstošie saraksti netiek izdoti vai paliek nepilnīgi, noteikti tiek ietekmēta teritorijas aizsardzība. Tieši teritorijai specifisku pasākumu jomā Komisija to varēs pārbaudīt gan vienīgi teorētiski.

80. Francija neapstrīd šo apgalvojumu, bet atsaucas uz piemērojamo noteikumu grozījumiem, kas daļēji tika ieviesti ar 2008. gada 1. augusta likumu³³ un esot tikuši īpaši sagatavoti.

81. Šajos noteikumos ir paredzēts, ka principā visiem iespējamajiem pasākumiem neatkarīgi no tā, vai tiem ir vai nav vajadzīga atļauja, ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums. Tomēr priekšnosacījums tam ir tāds, ka tie nav ietverti ne valsts, ne vietējā sarakstā, kas tiek izveidots, ievērojot attiecīgos aizsardzības mērķus.

82. Nevar izslēgt, ka īpaši vietējie saraksti ir piemēroti, lai ierobežotu pasākumu ar nelielu ietekmi uz vidi novērtēšanas pienākumu ar gadījumiem, kad tas ir nepieciešams. Proti, vietējos sarakstos var precīzāk nekā vispārējā tiesiskā regulējumā aptvert gan aplūkojamās pasākumus, gan riskus aizsardzības un atjaunošanas mērķiem. Tā var tikt novērstas liekas novērtēšanas un atkarībā no mērķa aptverti

83. Kā Komisija tomēr pareizi apgalvo, galu galā šajā tiesvedībā nav runa par šo jauno tiesisko regulējumu. Tiesa nevar to ņemt vērā, jo atbilstošās tiesību normas ir tiesību normas, kas bija spēkā, beidzoties termiņam, ko Komisija bija noteikusi argumentētajā atzinumā, t.i., 2007. gada 1. februārī³⁴. Francijas valdība neapstrīd, ka toreizējais tiesiskais regulējums neatbilda Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmā teikuma prasībām.

84. Līdz ar to ir jākonstatē, ka Vides kodeksa L. 414-4. panta I punkta pirmās daļas pirmais teikums nav savienojams ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta pirmo teikumu tiktāl, ciktāl tas ierobežo ietekmes uz vidi novērtēšanu būvdarbiem, darbiem vai pasākumiem, kam ir vajadzīga atļauja.

33 — 2008. gada 1. augusta likums Nr. 2008-757 par vides atbildību un dažādiem noteikumiem, lai piesaņtos Kopienas tiesībām vides jomā (*JORF* Nr. 179, 02.08.2008., 12361. lpp.).

34 — Skat. iepriekš 15. punktu.

C — *Par alternatīvu pārbaudi*

vajadzīgos kompensācijas pasākumus, lai nodrošinātu *Natura* 2000 tīkla kopējās vienotības aizsardzību [...].”

85. Visbeidzot, Komisija kritizē, ka plāna vai projekta pieteicēja iesniedzamajā ietekmes uz vidi novērtējumā, ja tas ir negatīvs, nav jānorāda alternatīvas. Tomēr atbilstošam ietekmes uz vidi novērtējumam Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta izpratnē būtu jāietver arī šīs alternatīvas.

87. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkta piemērošana nav obligāta. Drīzāk jau negatīva ietekmes uz vidi novērtējuma gadījumā kompetentajām iestādēm ir *izvēle* atteikt projekta īstenošanas atļauju vai piešķirt to tiktāl, ciktāl ir izpildīti Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā paredzētie nosacījumi³⁵. Līdz ar to ietekmes uz vidi novērtējums atbilstoši 6. panta 3. punktam nav jāattiecinā arī uz 6. panta 4. punktā nosauktajiem aspektiem³⁶.

86. Pirmajā mirklī šķiet, ka šis jautājums būtu jāizlemj pretēji Komisijas uzskatam. Proti, plāna vai projekta alternatīvas neattiecas uz Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta piemērošanu, bet gan uz projektu vai plānu atļaušanu saskaņā ar 6. panta 4. punktu. Daļā, kam ir nozīme šajā lietā, šī tiesību norma ir izteikta šādi:

88. Tomēr, tuvāk aplūkojot, Komisija šajā lietā ceļ nedaudz citādu iebildumu. Tās apstrīdētais Vides kodeksa R. 414-21. panta III punkts skaidri attiecas uz gadījumu, kad plāns vai projekts ir jāīsteno, neraugoties uz negatīvu ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātu. Šādā gadījumā ir jāpārbauda alternatīvas.

“Ja, neņemot vērā negatīvu vērtējumu saistībā ar ietekmi uz teritoriju, alternatīvu risinājumu trūkuma dēļ plāns vai projekts tomēr ir jāīsteno sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā, kas ietver sociāla un ekonomiska rakstura intereses, tad dalībvalsts veic visus

35 — 2006. gada 26. oktobra spriedums lietā C-239/04 Komisija/Portugāle (Krājums, I-10183. lpp., 25. punkts). Skat. arī iepriekš 10. zemesvitrās piezīmē minēto spriedumu lietā *Waddenzee*, 57. un 60. punkts.

36 — 2005. gada 14. aprīļa spriedums lietā C-441/03 Komisija/Nīderlande (Krājums, I-3043. lpp., 28. un nākamie punkti).

89. Neraugoties uz minēto, Komisijai varētu iebilst, ka tās iebildums neattiecas uz Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta transpozīciju, bet gan uz 6. panta 4. punkta pārkāpumu. Stingri ierobežojot prasības priekšmetu, pamatojoties uz Komisijas prasības pieteikumu, tādējādi varētu nonākt pie rezultāta, ka šis iebildums ir jānoraida³⁷.

90. Tomēr Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkts, prasības pamatojums un arī argumentētais atzinums norāda uz saistību ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu. Līdz ar to prasības pieteikums ir jāpārformulē tādējādi, ka Komisija tiešām ir gribējusi iebilst pret 6. panta 4. punkta pārkāpumu.

91. Turklāt ir acīmredzami, ka Francijai bija zināma šī saistība, jo visi atzinumi pirmstiesas procedūrā un dokumenti tiesvedībā tiesā ir balstīti uz pārmetumu par 6. panta 4. punkta pārkāpumu. Tādējādi aizstāvība pret Komisijas iebildumiem nebija apgrūtināta tādēļ, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkts nav tieši norādīts.

37 — Skat. iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/ Apvienotā Karaliste, 57. un nākamie punkti.

92. Atbilstoši R. 414-21. panta III punkta 1. apakšpunktam šādā nolūkā pieteicējam ir jānorāda argumenti, kādēļ nepastāv cits apmierinošs risinājums.

“Ja programmai vai projektam, neraugoties uz II daļā paredzētajiem pasākumiem, ir būtiska negatīva ietekme uz dabisko dzīvotņu un sugu, kuras ir pamatā teritorijas vai teritoriju izcelšanai, aizsardzības statusu, ietekmes uz vidi novērtējuma dokumentos turpmāk tiek norādīti:

1. Iemesli, kuru dēļ nepastāv cits apmierinošs risinājums, un apstākļi, kas ļauj pamatot programmas vai projekta īstenošanu, ievērojot L. 414-4. panta III vai IV punktā paredzētos nosacījumus;

[..]”

93. Komisija uzskata, ka šīs norādes nav pietiekamas, lai izdarītu alternatīvu pārbaudi. Ar šādu nolūku kompetentajām iestādēm alternatīvas bija drīzāk jau jāizpēta pašām.

94. Francijas valdība pret to vispirms iebilst, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā skaidri nav prasīts norādīt alternatīvas, bet gan tikai, ka nepastāv alternatīvs risinājums.

95. Francijas pozīcija gan ir precīza, ja vārdu jēgu aplūko izolēti, taču no regulējuma sistēmas un mērķa izriet, ka alternatīvu nepastāvēšana prasa izdarīt šādu salīdzinājumu³⁸.

96. Turpinājumā Francija apgalvo, ka Vides kodeksa R. 414-21. panta III punkta 1. apakšpunktā prasītā katra alternatīvu trūkuma pamatošana praktiski katrā gadījumā nozīmē, ka pieteicējs izpēta, apraksta un kartogrāfiski attēlo alternatīvas. Tas nākotnē tikšot paskaidrots īstenošanas noteikumos.

97. Pat tad, ja praktiski tiek piedāvātas alternatīvas, Vides kodeksa R. 414-21. panta III punkta 1. apakšpunkts nav vērsts uz alternatīvu pārbaudi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkta izpratnē.

98. Tas pirmām kārtām izriet no tā, ka tas, ka nepastāv alternatīvas, nav jākonstatē pieteicējam, bet gan iestādei, kas izsniedz atļauju. Tā, izsverot visas citu prasīto plānu vai projektu variantu priekšrocības un negatīvās iezīmes, var nonākt pie cita rezultāta nekā pieteicējs. Tas, izvēloties starp dažādām alternatīvām, parasti ievēro pats savas intereses. Turpretim Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkts pieļauj ietekmi uz aizsargājamu teritoriju tikai tad, ja tas ir vajadzīgs sevišķi svarīgu *sabiedrības* interešu labā. To var izlēmt tikai iestāde, kas izsniedz atļaujas.

99. Nav gan izslēgts, ka pieteicējam tiek uzdots sagatavot alternatīvu pārbaudi, taču tā veiktie priekšdarbi nedrīkst iepriekš noteikt rezultātu. Drīzāk salīdzinājumam vajadzības gadījumā ir jāizraisa tas, ka projekts tiek īstenots citā veidā, saudzējot attiecīgo aizsargājamo teritoriju. Es cita starpā jau esmu norādījusi, ka vismaz šaurāku izvēļu alternatīvas ir jāpārbauda atbilstoši salīdzināmiem zinātniskiem kritērijiem atkarībā no to ietekmes uz attiecīgo teritoriju un attiecīgajā gadījumā piemērojamiem sabiedrības interešu pamatiem³⁹.

38 — Iepriekš 35. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā Komisija/Portugāle, 36. un nākamie punkti.

39 — Skat. manus 2006. gada 27. aprīļa secinājumus lietā C-239/04. Komisija/Portugāle (Krājums, I-10183. lpp., 46. punkts). Skat. arī iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Itālija, 83. punkts.

100. Vides kodeksa R. 414-21. panta III punkta 1. apakšpunktā nav pietiekami skaidri parādīta nepieciešamība iestādei, kas dod atļauju, veikt visaptverošu salīdzinājumu, iepriekš neizslēdzot rezultātu. It īpaši nepietiek ar to, ka tiek parādīti iemesli, kāpēc nepastāv alternatīvas, pat tad, ja tās tiek norādītas. Drīzāk kompetentajām iestādēm, kas dod atļaujas, ir jāiepazīstas arī ar argumentiem,

kas liecina par labu alternatīvām, lai tās varētu ņemt vērā arī šos argumentus.

101. Rezultātā Vides kodeksa R. 414-21. panta III punkta 1. apakšpunkts nav savienojams ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu.

IV — Secinājumi

102. Tādējādi es Tiesai ierosinu lemt šādi:

“1) nepieņemot normatīvus un administratīvus aktus, kas vajadzīgi, lai pareizi transponētu Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 2., 3. un 4. punktu, Francijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai noteikti šajā direktīvā;

2) Francijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.”